

28.11.2012

Kj/39

§ 418

Sj / Valtuutettu Päivi Lipposen aloite koulujen eriytymisen negatiivisesta kierteestä

HEL 2012-005846 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti kaupunginhallituksen ehdotuksen mukaisesti katsoa valtuutettu Päivi Lipposen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Hannu Hyttinen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
hannu.hyttinen(a)hel.fi

Liitteet

1 HEL 2012-005846 Lipponen Päivi valtuustoaloite Kvsto 11.4.2012 asia 9

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättäne katsoa valtuutettu Päivi Lipposen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Valtuutettu Päivi Lipponen ja kaksi muuta valtuutettua kysyvät aloitteessaan mitä kaupunginhallitus aikoo tehdä, jotta koulujen eriytymisen negatiivinen kierre ei kiihtyisi entisestään.

Kaupunginhallitus viittaa saatuihin lausuntoihin ja toteaa, että opetustoimessa on useamman vuoden ajan panostettu syrjäytymisen ehkäisyyn ja kehitetty yhdessä muiden hallintokuntien kanssa toimenpiteitä, jotka edistävät oppilaiden kiinnittymistä kouluun ja yhteiskuntaan.

Opetustoimessa on ollut käytössä jo useamman vuoden nk. positiivisen diskriminaation raha. Tätä resurssia ovat saaneet ne koulut, joissa perheiden sosioekonomisen taustan vuoksi oppilaiden oppimisen tukeen tarvitaan enemmän panostusta. Resurssia on käytetty muun muassa samanaikaisopettajien palkkaamiseen ja jakotunteihin. Vuonna 2011 positiivisen diskriminaation tuen suuruus oli noin 1,6 miljoonaa euroa ja vuoden 2012 summa on 2 miljoonaa euroa vuoden 2011 tasoa korkeampi. Helsingin kaupungin julkaiseman tutkimuksen Hyvinvoinnin tukiverkko koetuksella (Ala-Outinen 2010) mukaan opetusvirasto näyttää onnistuneen hyvin tukemaan selkeällä

resursointijärjestelmällään niitä kouluja, joissa on enemmän erityistä tukea tarvitsevia tai maahanmuuttajataustaisia oppilaita. Tutkimuksen mukaan resurssien oikea kohdentaminen on henkilökunnan näkökulmasta pitänyt alueelliset erot kurissa.

Lasten ja nuorten syrjäytymiskehityksen estämiseen on Helsingissä panostettu erityisesti Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (LASU) vuosille 2009–2012 -toimenpiteissä. Vuosien 2013–2016 LASU-hankkeiksi on esitetty edelleen syrjäytymisen ehkäisemiseen liittyviä toimenpiteitä. Painopistettä vuosien 2013–2016 hankkeissa on siirretty perus- ja toisen asteen nivelvaiheeseen.

Opetustoimi on ollut aktiivisesti mukana useissa eri hankkeissa, joissa tavoitteena on ollut luoda poikkihallinnollisia malleja niin varhaisen puuttumisen kuin korjaavien toimenpiteiden alueella. Harraste- ja kulttuuritoimintaa edistävät hankkeet (Harrasteharava ja Kulttuuria kouluihin) ovat esimerkkinä ennaltaehkäisevistä ja varhaisen puuttumisen toimenpiteistä. Vakavasti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten koulunkäynnin tuki (VAKAVA) sekä maahanmuuttajanuorten valmistavan opetuksen kehittäminen (MANUVA) -hankkeissa on paneuduttu kohdennettujen ryhmien syrjäytymisen ehkäisemiseen. Hyvinvointia moniammatillisella yhteistyöllä (HYMYT) -hankkeessa on pilotoitu uudenlaisia toimintatapoja mm. esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheen yhteistyöhön. Ammatillisissa oppilaitoksissa koulutuksen keskeyttämiseen on puututtu Tsemppari- ja arkiohjaus-mallilla.

Koulujen monipuolisten ja joustavien oppimisympäristöjen kehittämisellä on keskeinen merkitys kaikkien oppilaiden oppimisen ja kasvun tuessa. Osana tehostetun ja erityisen tuen valtakunnallista hanketta Helsingin kouluissa on kehitetty joustavia toimintamalleja, jotta voidaan entistä paremmin ottaa huomioon erilaiset oppijat. Joustavan perusopetuksen mallissa on puolestaan haettu uudenlaista avausta työelämäpainotteiseen oppimiseen perusopetuksen vuosiluokilla 7 - 9. Oppilaiden osallisuuden hankkeissa on kiinnitetty huomiota kouluympäristön viihtyvyyteen ja turvallisuuteen sekä yhteisöllisyyteen. Opintojen ohjauksessa on panostettu perus- ja toisen asteen nivelvaiheen yhteistyön kehittämiseen ja oikean jatko-opintopaikan löytymiseen kaikille oppilaille.

Kaupunkisuunnittelulla on myös merkitystä alueiden erilaistumiskehitykselle. Tällä on keskeinen merkitys myös peruskouluille. Peruskoulu on alueen lähipalvelu, jonne oppilaat tulevat pääsääntöisesti lähialueelta. Kouluilla on yleensä maantieteellisesti määritelty oma oppilaaksiottoalueensa ja kaikilla alueella asuvilla lapsilla on oikeus päästä alueen kouluun. Myös laajennetuilla oppilaaksiottoalueilla määräävä tekijä on koulumatkan pituus. Tutkimusten mukaan oppilaan perheellä on merkittävä vaikutus

oppilaiden oppimiseen. Heterogeeniset ryhmät ovat koulun arjen sujumisen sekä oppilaiden kasvun ja kehityksen kannalta suotavia.

Kaupunkisuunnitteluviraston strategisena tavoitteena on kaavoituksen keinoin ehkäistä erilaisten negatiivisten sosiaalisten kehitysprosessien syntyminen mahdollistamalla kaavoituksen keinoin monipuolinen asuntojen hallintamuotojakauma, erilaiset asuntokoot ja monipuolinen asuntomuotorakentamisen. Myös alueiden välisellä seudullisella saavutettavuudella saattaa olla merkitystä segregaaation ehkäisyssä.

Fyysisen kaupunkirakenteen pitkän tähtäimen kehittämisen lisäksi on tärkeää tukea asuinalueiden sosiaalisia ja toiminnallisia rakenteita sekä myönteisiä mielikuvia alueesta. Tavoitteiden toteuttamiseksi on perustettu Helsingin kaupungin lähiöprojekti, jonka vetovastuu on kaupunkisuunnitteluvirastolla.

Lähiöprojektin toiminta perustuu erilaisiin yhteistyöhankkeisiin. Lähiöprojektin toimintakauden 2012–2015 tavoitteiksi on asetettu verkostoituvan esikaupungin ja viihtyisän ympäristön kehittäminen sekä kokemisen, oppimisen ja hyvän kaupunkielämän edellytysten vahvistaminen. Toimintakauden tunnuksen "Sivistys on siistiä" mukaisesti tuetaan sivistys- ja kulttuuritoiminnan edellytyksiä koulujen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Erylistä painoarvoa asetetaan syrjäytymisen ennalta ehkäisyyn ja arjen turvallisuuden vahvistamiseen.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Hannu Hyttinen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
hannu.hyttinen(a)hel.fi

Liitteet

1 HEL 2012-005846 Lipponen Päivi valtuustoaloite Kvsto 11.4.2012 asia
9

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 12.11.2012 § 1252

HEL 2012-005846 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

28.11.2012

Kj/39

Kaupunginvaltuusto päättäneen katsoa valtuutettu Päivi Lipposen aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Hannu Hyttinen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36683
hannu.hyttinen(a)hel.fi

Kaupunkisuunnittelulautakunta 23.10.2012 § 367

HEL 2012-005846 T 00 00 03

Päätös

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kaupunkisuunnittelulla ja kaavoituksella säädellään alueiden käyttöä ja rakentamista. Kaavoituksella mm. luodaan edellytyksiä asuntopolitiikalle, jolla vaikutetaan väestöryhmien alueelliseen sijoittumiseen, pyritään tasaamaan alueellisia eroja sekä tätä kautta ehkäisemään koulujen imagon ja arvostuksen heikkenemistä. On havaittu, että perheiden sitoutuminen asuinalueelle liittyy käsityksiin kaupunginosien koulujen laadusta.

Kaupunkisuunnittelun tärkeänä strategisena tavoitteena on erilaisten negatiivisten sosiaalisten kehitysprosessien ehkäiseminen. Kaavoituksessa uudis- ja täydennysrakentamisen laadun ja kerrosalamäärän lisäksi tavoitteena on monipuolisen hallintamuotojakauman, asuntokoon ja asuntorakenteen mahdollistaminen. Toteuttamista ohjaavat AM-ohjelmassa (asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelmassa) määritellyt asuntojen hallinta- ja rahoitusmuotojakaumat, jotka mahdollistavat asuntojen kaupunginosa- ja korttelitasoisen sekoittamisen.

Alueilla, joissa asuntojen hallintamuotojakauma sekä palvelurakenne ovat yksipuolisia, kaupunkirakenteen tasapainottaminen on ensiarvoisen tärkeää. Asuntotyyppjä - ja hallintamuotojakaumaa monipuolistava täydennysrakentaminen, jossa asukasmäärää lisätään merkittävästi, tukee etenkin palveluiden edellytyksiä, kaupunginosien tasapainoista kehitystä sekä ehkäisee segregatiota. Rakentamisen myötä voidaan edistää välillisesti myös koulujen oppilaspohjan monipuolistumista väestömäärän lisääntymisen myötä.

Myös alueiden välisellä seudullisella saavutettavuudella saattaa olla merkitystä segregatiion ehkäisyssä. Alueiden kytkeytyessä

kaupunkirakenteellisesti luontevasti toisiinsa todennäköisyys sosioekonomisten ongelmien kasaantumisesta on paljon epätodennäköisempää, kuin eristyksissä tai syrjässä olevilla alueilla. Eri kulkutapojen hyvällä saavutettavuudella etenkin asemanseuduilla ja liikenteen solmukohtissa parannetaan ihmisten liikkumista sekä vahvistetaan palveluiden edellytyksiä. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarkoituksenmukaista edistää etenkin kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita ja houkuttelevuutta osana toimivaa kaupunkirakennetta ja joukkoliikenneverkostoa. Myös Helsingin uuden yleiskaavan laadinnassa tullaan kiinnittämään huomiota näihin kysymyksiin.

Näiden lisäksi julkisen kaupunkiympäristön koetun laadun varmistamiseen sekä elinkeinoelämän edellytysten parantamiseen erityisesti liikenteellisissä solmukohtissa tulee kiinnittää huomiota. Tämän tyyppisiä toimenpiteitä on edistetty muun muassa kaupunkisuunnitteluviraston Esikaupunkien renessanssi-hankkeessa sekä Lähiöprojektin vetämässä MetroHelsinki-hankkeessa.

Fyysisen kaupunkirakenteen pitkän tähtäimen kehittämisen lisäksi tärkeää on tukea asuinalueiden sosiaalisia ja toiminnallisia rakenteita sekä myönteisiä mielikuvia alueista. Mitä vahvempi toiminnallinen rakenne kaupunginosissa on, sitä parempi pohja on elämänhallinnalle ja tasapainoiselle, eriytymistä torjuvalle kehitykselle. Näiden tavoitteiden edistämiseksi on perustettu Helsingin kaupungin lähiöprojekti, jonka vetovastuu on kaupunkisuunnitteluvirastossa. Lähiöprojekti on kumppanuutta, alueimagon vahvistumista ja alueellista toimintaa tukeva hallintokuntien yhteistyöprojekti, jonka toiminta-alue kattaa koko esikaupunkivyöhykkeen. Projekti tukee kaupungin strategioiden ja tavoitteiden toteuttamista sekä raportoi toiminnastaan vuosittain kaupunginhallitukselle. Lähiöprojektin toimenpiteiden kohdentamisessa on kiinnitetty erityistä huomiota sosiaalisesti heikkeneviin alueisiin, joissa palveluiden määrä ja toimintojen monipuolisuus ovat heikentyneet ja joissa julkisen ympäristön ja rakennuskannan kunto edellyttävät parantamistoimenpiteitä.

Lähiöprojektin toimintakauden 2012–2015 tavoitteiksi on asetettu verkostoituvan esikaupungin ja viihtyisän ympäristön kehittäminen sekä kokemisen, oppimisen ja hyvän kaupunkielämän edellytysten vahvistaminen. Toimintakauden tunnuksen "Sivistys on siistiä" mukaisesti tuetaan sivistys- ja kulttuuritoiminnan edellytyksiä koulujen kanssa tehtävässä yhteistyössä. Erityistä painoarvoa asetetaan syrjäytymisen ennalta ehkäisyyn ja arjen turvallisuuden vahvistamiseen.

Lähiöprojektin toiminta perustuu erilaisiin yhteistyöhankkeisiin. Hyvänä esimerkkinä segregaatiota ehkäisevästä hankkeesta on

28.11.2012

Kj/39

kulttuurikeskuksen ja opetusviraston kanssa käynnistetty toiminta, joka tuo kulttuuria, musiikkia ja taidetta koululaisten arkipäivään. Kulttuuritoimijoita on ohjattu tekemään sopivaa aineistoa koulujen opetussuunnitelmiin sekä kannustamaan eri aineiden opettajat käyttämään kulttuuritarjontaa. Toimintaa ohjataan kouluille, joilla aiempi kulttuuritoiminta on ollut vähäistä ja jotka ovat vaarassa eriytyä. Muita esimerkkejä Lähiöprojektin tukemista yhteistyöhankkeista ovat:

- Operaatio Pulssi (12–18 vuotiaille nuorille suunnattua vapaa-ajan toimintaa yhteistyössä alueen koulujen kanssa)
- OMG-hanke (mediakoulutusta- ja toimintaa kouluttamattomille nuorille)
- Tempo-hanke (orkesteritoimintaa kouluissa)
- Lähiöliikunta (liikuntapalveluja syrjäytymisvaarassa oleville 13-17-vuotiaille nuorille)

Kaikissa näissä hankkeissa keskitytään lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn yhteistyössä opetus, liikunta - ja kulttuuritoimen kanssa.

02.10.2012 Palautettiin

Esittelijä

yleiskaavapäällikkö
Rikhard Manninen

Lisätiedot

Tero Santaoja, lähiöprojektin projektipäällikkö, puhelin: 310 37155
tero.santaoja(a)hel.fi

Opetuslautakunta 09.10.2012 § 172

HEL 2012-005846 T 00 00 03

Päätös

Opetuslautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Opetustoimessa on useamman vuoden ajan panostettu syrjäytymisen ehkäisyyn ja kehitetty yhdessä muiden hallintokuntien kanssa toimenpiteitä, jotka edistävät oppilaiden kiinnittymistä kouluun ja yhteiskuntaan.

Lasten ja nuorten syrjäytymiskehityksen estämiseen on Helsingissä panostettu erityisesti Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (LASU) vuosille 2009–2012 toimenpiteissä. Suunnitelma hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 4.11.2009. Työskentely alkoi pääosin vuoden

2010 puolella ja hankkeessa toimijoina ovat sosiaali-, terveys-, opetus-, nuoriso-, liikunta-, kulttuuri- ja kirjastotoimi, henkilöstökeskus, tietokeskus, HUS sekä useat yhteistyökumppanit.

Opetustoimi on ollut aktiivisesti mukana useissa eri hankkeissa, joissa tavoitteena on ollut luoda poikkihallinnollisia malleja niin varhaisen puuttumisen kuin korjaavien toimenpiteiden alueella. Harraste- ja kulttuuritoimintaa edistävät hakkeet (Harrasteharava ja Kulttuuria kouluihin) ovat esimerkkinä ennaltaehkäisevästä ja varhaisen puuttumisen toimenpiteistä. Vakavasti syrjäytymisvaarassa olevien nuorten koulunkäynnin tuki (VAKAVA) sekä maahanmuuttajanuorten valmistavan opetuksen kehittäminen (MANUVA) hankkeissa on paneuduttu kohdennettujen ryhmien syrjäytymisen ehkäisemiseen. Hyvinvointia moniammatillisella yhteistyöllä (HYMYT) -hankkeessa on pilotoitu uudenlaisia toimintatapoja mm. esi- ja alkuopetuksen nivelvaiheen yhteistyöhön. Ammatillisissa oppilaitoksissa koulutuksen keskeyttämiseen on puututtu Tsemppari- ja arkiohjaus-mallilla.

Vuosien 2013–2016 LASU-hankkeiksi on esitetty edelleen syrjäytymisen ehkäisemiseen liittyviä toimenpiteitä. Painopistettä vuosien 2013–2016 hankkeissa on siirretty perus- ja toisen asteen nivelehen.

Koulujen monipuolisten ja joustavien oppimisympäristöjen kehittämisellä on keskeinen merkitys kaikkien oppilaiden oppimisen ja kasvun tuessa. Osana tehostetun ja erityisen tuen valtakunnallista hanketta Helsingin kouluissa on kehitetty joustavia toimintamalleja, jotta voidaan entistä paremmin ottaa huomioon erilaiset oppijat. Joustavan perusopetuksen mallissa on puolestaan haettu uudenlaista avautusta työelämäpainotteisen oppimiseen perusopetuksen vuosiluokilla 7 - 9. Oppilaiden osallisuuden hankkeissa on kiinnitetty huomiota kouluympäristön viihtyvyyteen ja turvallisuuteen sekä yhteisöllisyyteen. Opintojen ohjauksessa on panostettu perus- ja toisen asteen nivelvaiheen yhteistyön kehittämiseen ja oikean jatko-opintopaikan löytämiseen kaikille oppilaille.

Aloitteessa valtuutettu Päivi Lipponen ym. toteavat, että kaupunkisuunnittelulla on merkitystä alueiden erilaistumiskehitykselle. Tällä on keskeinen merkitys myös peruskouluille. Peruskoulu on alueen lähipalvelu, jonne oppilaat tulevat pääsääntöisesti lähialueelta. Kouluilla on yleensä maantieteellisesti määritelty oma oppilaaaksiottoalueensa ja kaikilla alueella asuvilla lapsilla on oikeus päästä alueen kouluun. Myös laajennetuilla oppilaaaksiottoalueilla määräävä tekijä on koulumatkan pituus. Tutkimusten mukaan oppilaan perheellä on merkittävä vaikutus oppilaiden oppimiseen. Heterogeeniset ryhmät ovat koulun arjen sujumisen sekä oppilaiden kasvun ja kehityksen kannalta suotavia.

Opetustoimessa on ollut käytössä jo useamman vuoden nk. positiivisen diskriminaation raha. Tätä resurssia ovat saaneet ne koulut, joissa perheiden sosioekonomisen taustan vuoksi oppilaiden oppimisen tukeen tarvitaan enemmän panostusta. Resurssia on käytetty muun muassa samanaikaisopettajien palkkaamiseen ja jakotunteihin. Vuonna 2011 positiivisen diskriminaatio tuen suuruus oli noin 1,6 miljoonaa euroa ja vuoden 2012 summa on 2 miljoonaa euroa vuoden 2011 tasoa korkeampi. Helsingin kaupungin julkaiseman tutkimuksen Hyvinvoinnin tukiverkko koetuksella (Ala-Outinen 2010) mukaan opetusvirasto näyttää onnistuneen hyvin tukemaan selkeällä resursointijärjestelmällään niitä kouluja, joissa on enemmän erityistä tukea tarvitsevia tai maahanmuuttajataustaisia oppilaita. Tutkimuksen mukaan resurssien oikea kohdentaminen on henkilökunnan näkökulmasta pitänyt alueelliset erot kurissa.

Esittelijä

opetustoimen johtaja
Rauno Jarnila

Lisätiedot

Marjo Kyllönen, opetuspäällikkö, puhelin: 310 86208
marjo.kyllonen(a)hel.fi
Vesa Nevalainen, oppilashuollon päällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi
Niclas Rönnholm, opetuspäällikkö, puhelin: 310 86219
niclas.ronnholm(a)hel.fi
Arja Kukkonen, ohjauspalveluiden päällikkö, puhelin: 310 86659
arja.kukkonen(a)hel.fi